

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

KOMUNIKAT PRASOWY nr 15/21

Luksemburg, 11 lutego 2021 r.

Wyrok w sprawach połączonych C-407/19 Katoen Natie Bulk Terminals NV
i General Services Antwerp NV / Belgische Staat
oraz C-471/19 Middlegate Europe NV / Ministerraad

Ustawa zastrzegająca możliwość wykonywania pracy portowej na rzecz uznanych pracowników może być zgodna z prawem Unii, jeżeli jej celem jest zagwarantowanie bezpieczeństwa w strefach portowych i zapobieganie wypadkom przy pracy

Jednakże udział w uznawaniu pracowników portowych komitetu administracyjnego, złożonego po równo z członków wyznaczanych przez organizacje pracodawców i organizacje pracowników, nie jest ani niezbędny, ani odpowiedni do osiągnięcia zamierzonego celu

W prawie belgijskim pracę portową reguluje między innymi ustawa w sprawie organizacji pracy portowej, zgodnie z którą praca portowa może być wykonywana wyłącznie przez uznanych pracowników portowych. W 2014 r. Komisja Europejska skierowała do Belgii wezwanie do usunięcia uchybienia, w którym stwierdziła, że belgijskie uregulowanie dotyczące pracy portowej narusza swobodę przedsiębiorczości (art. 49 TFUE). W następstwie tego wezwania państwo to przyjęło w 2016 r. dekret królewski dotyczący uznawania pracowników portowych w strefach portowych, ustanawiający zasady wdrożenia ustawy w sprawie organizacji pracy portowej, co skłoniło Komisję do zakończenia toczącego się przeciwko temu państwu postępowania w sprawie uchybienia.

W sprawie Katoen Natie Bulk Terminals i General Services Antwerp (C-407/19) dwie spółki wykonujące działalność portową w Belgii i za granicą, wniosły do Raad van State (rady stanu, Belgia) skargę o stwierdzenie nieważności wspomnianego dekretu królewskiego z 2016 r., uznając, że stanowi on przeszkodę w korzystaniu przez nie ze swobody zatrudniania pracowników portowych pochodzących z państw członkowskich innych niż Belgia do pracy w belgijskich strefach portowych.

W sprawie Middlegate Europe (C-471/19) na odnośną spółkę nałożono obowiązek zapłacenia kary pieniężnej w następstwie stwierdzenia przez belgijską policję naruszenia polegającego na wykonywaniu pracy portowej przez nieuznanego pracownika portowego. W ramach postępowania przed sądem krajowym w tej sprawie, a mianowicie przed Grondwetteljk Hof (trybunałem konstytucyjnym, Belgia), wspomniana spółka zakwestionowała zgodność ustawy w sprawie organizacji pracy portowej z konstytucją, uznając, że ustawa ta narusza przysługującą przedsiębiorstwom swobodę działalności handlowej i przemysłowej. Sąd ten, zauważając, że owa zagwarantowana w belgijskiej konstytucji swoboda jest ściśle związana z kilkoma swobodami podstawowymi zagwarantowanymi w traktacie FUE, takimi jak swoboda świadczenia usług (art. 56 TFUE) i swoboda przedsiębiorczości (art. 49 TFUE), zwrócił się do Trybunału, podobnie jak Raad van State (rada stanu) w ramach pierwszej sprawy, z pytaniem o zgodność tych przepisów krajowych, które utrzymują szczególny system zatrudniania pracowników portowych, z tymi dwoma postanowieniami traktatu FUE. W tych sprawach połączonych – poza odpowiedzią, jakiej Trybunał miał udzielić na wspomniane pytanie – zwrócono się do niego również o wskazanie dodatkowych kryteriów pozwalających na ustalenie, czy dotyczący pracowników portowych system jest zgodny z wymogami prawa Unii.

Ocena Trybunału

Trybunał stwierdził przede wszystkim, że rozpatrywane uregulowanie zobowiązujące zagraniczne przedsiębiorstwa, które zamierzają podjąć w Belgii działalność polegającą na działalności portowej lub które, nie podejmując w tym państwie działalności, zamierzają świadczyć w nim usługi portowe,

do korzystania wyłącznie z pracowników portowych uznanych za takich zgodnie z tym uregulowaniem uniemożliwia takim przedsiębiorstwom korzystanie z własnych pracowników oraz zatrudnianie innych, nieuznanych pracowników. Wspomniane uregulowanie, które może czynić mniej atrakcyjnym podjęcie przez te przedsiębiorstwa działalności w Belgii lub świadczenie przez nie usług w tym państwie członkowskim, stanowi zatem ograniczenie swobody przedsiębiorczości i swobody świadczenia usług, zagwarantowanych, odpowiednio, w art. 49 i 56 TFUE. Trybunał przypominał, że takie ograniczenie może być uzasadnione nadrzędnym względem interesu ogólnego, pod warunkiem że jest ono odpowiednie do zagwarantowania realizacji zamierzonego celu i nie wykracza poza to, co jest niezbędne do jego osiągnięcia. W rozpatrywanych sprawach Trybunał zauważył, że nie można stwierdzić, iż sporne uregulowanie jest samo w sobie nieodpowiednie lub nieproporcjonalne do osiągnięcia zamierzonego przez nie celu polegającego na zagwarantowaniu bezpieczeństwa w strefach portowych i zapobieganiu wypadkom przy pracy. Oceniając rozpatrywany system całościowo, Trybunał orzekł, że takie uregulowanie jest zgodne z art. 49 i 56 TFUE, o ile warunki i zasady ustanowione na podstawie tego uregulowania z jednej strony opierają się na kryteriach, które są obiektywne, niedyskryminacyjne, uprzednio znane i które umożliwiają pracownikom portowym z innych państw członkowskich wykazanie, że w swoim państwie pochodzenia spełniają oni wymogi równoważne z wymogami stosowanymi wobec krajowych pracowników portowych, a z drugiej strony nie prowadzą do utworzenia ograniczonego kontyngentu pracowników mogących podlegać uznaniu.

Następnie, badając zgodność zaskarżonego dekretu królewskiego z poszczególnymi swobodami przepływu zagwarantowanymi w traktacie FUE, Trybunał zauważył, że rozpatrywane uregulowanie krajowe stanowi również ograniczenie swobody przepływu pracowników ustanowionej w art. 45 TFUE, ponieważ może mieć skutek zniechęcający wobec pracodawców i pracowników pochodzących z innych państw członkowskich. Trybunał dokonał więc oceny niezbędności i proporcjonalności poszczególnych przepisów zawartych w tym uregulowaniu w stosunku do celu polegającego na zagwarantowaniu bezpieczeństwa w strefach portowych i zapobieganiu wypadkom przy pracy.

W tym względzie, w pierwszej kolejności, Trybunał zauważył, że rozpatrywane uregulowanie, zgodnie z którym w szczególności:

- uznawanie pracowników portowych należy do komitetu administracyjnego, złożonego po równo z członków wyznaczanych przez organizacje pracodawców i organizacje pracowników;
- komitet ten, uwzględniając zapotrzebowanie na siłę roboczą, decyduje również o tym, czy uznani pracownicy powinni zostać włączeni do kontyngentu pracowników portowych, przy czym okres uznania pracowników portowych niewłączonych do owego kontyngentu jest ograniczony do czasu trwania ich umowy o pracę, w związku z czym za każdym razem, gdy zawierają oni nową umowę o pracę, konieczne jest wszczęcie ponownego postępowania w przedmiocie uznania;
- nie przewiduje się maksymalnego terminu, w którym komitet ten powinien podjąć decyzję,

nie jest zgodne ze swobodami przepływu ustanowionymi w art. 45, 49 i 56 TFUE, ponieważ nie jest ani niezbędne, ani odpowiednie do osiągnięcia zamierzonego celu.

W drugiej kolejności Trybunał dokonał analizy wymogów dotyczących uznawania pracowników portowych. Zgodnie z rozpatrywanym uregulowaniem pracownik powinien spełniać wymogi zdolności pod względem medycznym do wykonywania pracy portowej, pomyślnego przejścia testu psychologicznego i odbycia szkolenia zawodowego, chyba że może wykazać, iż w innym państwie członkowskim spełnia równoważne wymogi. Zdaniem Trybunału wymogi te są odpowiednie do zapewnienia bezpieczeństwa w strefach portowych i proporcjonalne w stosunku do takiego celu. W konsekwencji takie przepisy są zgodne ze swobodami przepływu ustanowionymi w art. 45, 49 i 56 TFUE. Trybunał stwierdził jednak, że do sądu krajowego należy ustalenie, czy zadania powierzone organizacji pracodawców, a ewentualnie także związkom zawodowym uznanych pracowników portowych, w zakresie wyznaczania organów odpowiedzialnych za przeprowadzanie tych badań, testów lub egzaminów nie podważają ich przejrzystości, obiektywności i bezstronności.

W trzeciej kolejności Trybunał orzekł, że nie wydaje się, by rozpatrywane uregulowanie, które przewiduje utrzymanie uznania uzyskanego przez pracowników portowych na podstawie wcześniej obowiązującego systemu prawnego oraz ich włączenie do kontyngentu pracowników portowych, było niewłaściwe do osiągnięcia zamierzonego celu lub nieproporcjonalne w stosunku do niego, wobec czego również w tym względzie jest ono zgodne ze swobodami ustanowionymi w art. 45, 49 i 56 TFUE.

W czwartej kolejności Trybunał stwierdził, że rozpatrywane uregulowanie, na podstawie którego przeniesienie pracownika portowego do kontyngentu pracowników właściwego dla strefy portowej innej niż ta, w której pracownik ten uzyskał uznanie, podlega warunkom i zasadom określonym w drodze układu zbiorowego pracy, jest zgodne ze swobodami przepływu ustanowionymi w art. 45, 49 i 56 TFUE. Do sądu krajowego należy jednak ustalenie, czy tak określone warunki i zasady są niezbędne i proporcjonalne w świetle celu polegającego na zapewnieniu bezpieczeństwa w każdej strefie portowej.

W ostatniej kolejności Trybunał orzekł, że uregulowanie, na podstawie którego pracownicy logistyczni w strefach portowych muszą posiadać „certyfikat bezpieczeństwa”, którego zasady wydawania określa układ zbiorowy pracy, nie jest niezgodne ze swobodami ustanowionymi w art. 45, 49 i 56 TFUE, o ile warunki wydania takiego certyfikatu są niezbędne i proporcjonalne w stosunku do celu polegającego na zagwarantowaniu bezpieczeństwa w strefach portowych, a procedura, jaką należy przejść w celu jego uzyskania, nie wiąże się z nieuzasadnionymi i nieproporcjonalnymi obciążeniami administracyjnymi.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793.

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroku jest dostępne przez [„Europe by Satellite”](#) ☎ (+32) 22964106.